

Sundbybergs stad

Granskning av arbetsmarknadsåtgärder

1.	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	2
2.	Inledning.....	4
2.1	Bakgrund.....	4
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Ansvarig nämnd och avgränsning	5
2.4	Genomförande	5
2.5	Revisionskriterier	5
3.	Organisation och styrning.....	6
3.1	Kommuner agerar inom statligt ansvarsområde	6
3.2	Ansvarsfördelning inom Sundbybergs stad.....	7
3.2.1	Kommunstyrelsen ska samordna näringslivs- och arbetsmarknadsfrågor.....	7
3.2.2	Social- och arbetsmarknadsnämnden är stadens arbetslöshetsnämnd.....	7
3.3	Styrning av arbetsmarknadspolitiken.....	8
3.3.1	Det finns ingen övergripande inriktning för arbetsmarknadspolitiken	8
3.3.2	Kommunstyrelsen har inte formulerat mål kopplat till uppdraget i mål och budget 2022	8
3.3.3	Social- och arbetsmarknadsnämnden har formulerat nämndspecifika mål som är utmanande att följa upp 9	
3.4	Bedömning	9
4.	Samverkan bedrivs med interna och externa aktörer	11
4.1	Flera aktörer samverkar inom staden	11
4.2	Staden samverkar med ett antal externa aktörer	12
4.3	Bedömning	13
5.	Stadens arbetsmarknadsinsatser.....	14
5.1	Tillgång på insatser anpassas efter behov	14
5.2	Social- och arbetsmarknadsnämnden erbjuder en bred uppsättning av arbetsmarknadsinsatser .	15
5.3	Bedömning	16
6.	Återrapportering och intern kontroll	18
6.1	Bedömning	19
7.	Svar på revisionsfrågor	20
8.	Bilaga källförteckning	22

1. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat Sundbybergs stads arbetsmarknadsåtgärder. Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen samt social- och arbetsmarknadsnämnden har säkerställt att det finns en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av stadens arbete med arbetsmarknadsåtgärder. Vår sammantagna bedömning är att staden i relativt stor utsträckning har säkerställt ändamålsenliga arbetsmarknadsinsatser.

Kommunfullmäktiges övergripande styrning av stadens arbetsmarknadspolitik lämnar stort utrymme för nämnderna att på egen hand utforma den strategiska inriktningen för arbetsmarknadsåtgärder. Vi noterar att det i staden inte finns en politisk fastställd policy för arbetsmarknadsåtgärder, vanligt benämnd som arbetsmarknadsstrategi. Eftersom ett framgångsrikt arbetsmarknadsarbete i stor utsträckning är beroende av en välfungerande samverkan bedömer vi det aktuellt att kommunstyrelsen i nära samverkan med social- och arbetsmarknadsnämnden upprättar och fattar beslut om en stadsövergripande arbetsmarknadsstrategi. Med upprättande av en arbetsmarknadsstrategi vill vi understryka betydelsen av gemensamma prioriteringar och mål för staden som helhet.

Vi bedömer att kommunstyrelsen saknar tydliga och uppföljningsbara mål och riktlinjer för arbetsmarknadsinsatser då styrelsen inte formulerat något åtagande kopplat till det prioriterade uppdraget relevant för arbetsmarknadsåtgärder. Social- och arbetsmarknadsnämnden har utifrån kommunfullmäktiges mål och budget för 2022 formulerat nämndspecifika mål för arbetsmarknadsinsatser. Målen är dock generellt formulerade och det finns inte en tydlig koppling till det operativa arbetet med arbetsmarknadsåtgärder, vilket innebär att målens bidrag till en ändamålsenlig styrning är begränsad. Kopplingen mellan mål, indikatorer och arbetet är otydlig.

Samverkan är en grundförutsättning för ett framgångsrikt arbetsmarknadsarbete. Kommunstyrelsen samt social- och arbetsmarknadsnämnden samverkar internt bland annat genom projekt för fler sommarjobb, i näringslivsfrågor samt kopplat till stadens nyligen undertecknade överenskommelse med arbetsförmedlingen. Inom social- och arbetsmarknadsnämnden sker samverkan med enheten för ekonomiskt bistånd. Vi noterar att det inte finns dokumenterade riktlinjer och ramar för den interna samverkan inom social- och arbetsmarknadsnämnden, vilket enligt vår bedömning riskerar att göra samverkan mer person- och situationsberoende. Samverkan med externa aktörer sker bland annat genom att skapa fler kontaktytor mellan näringslivet och staden, samt genom avtalade överenskommelser och samverkansförbund vilket vi bedömer vara positivt.

Nämndens arbetsmarknadsinsatser riktar sig främst till de som uppbär ekonomiskt bistånd. Nämnden för omfattande statistik för verksamheter vilket ger goda möjligheter att identifiera behovet hos inskrivna brukare. Staden tillhandahåller samtliga arbetsmarknadsinsatser som typiskt tillhandahålls av kommuner. Vi bedömer dock att det finns en risk för att behovet i staden endast definieras utifrån individer som inkommer till social- och arbetsmarknadsnämnden. Detta innebär att behovet hos individer som inte finns "inne i systemet" eller av olika skäl inte själva kan etablera en kontakt med arbetsförmedlingen riskerar missas.

Utifrån kommunstyrelsens begränsade ansvar inom arbetsmarknadsåtgärder bedömer vi att formen för återrapportering är rimlig i proportion till arbetets omfattning. Vi ser positivt på att det i kommunstyrelsens riskanalys förekommer en risk som är relevant för arbetsmarknadsåtgärder. Social- och arbetsmarknadsnämnden använder sig av system för inrapportering av data samt att nämnden samlar in omfattande statistik inom verksamheten. Vi bedömer dock att kommunstyrelsen och social- och

arbetsmarknadsnämnden inte fullt ut säkerställt en ändamålsenlig uppföljning då det saknas ändamålsenliga nyckeltal och indikatorer som möjliggör uppföljning av nämndernas arbete.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi kommunstyrelsen samt social- och arbetsmarknadsnämnden att:

- ▶ Bereda förslag till ett stadsövergripande arbetsmarknadspolitiskt program, exempelvis en arbetsmarknadsstrategi, för beslut i kommunfullmäktige.
- ▶ Säkerställa formerna för intern samverkan i staden upprätthålls och fortsatt utvecklas. Vi ser även att styrelse och nämnden bör se över om det finns behov av fler formaliserade samverkanskanaler.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi social- och arbetsmarknadsnämnden att:

- ▶ Besluta om mål och indikatorer som mäter verksamheternas resultat avseende genomförda arbetsmarknadsinsatser, i syfte att stärka uppföljning av genomförda insatser.
- ▶ Säkerställa formerna för intern samverkan inom nämnden upprätthålls och fortsatt utvecklas. Vi ser även att nämnden bör se över om det finns behov av fler formaliserade samverkanskanaler.
- ▶ Upprätta en uppdaterad övergripande analys av stadens totala behov av arbetsmarknadsinsatser på kort och lång sikt för att bättre kunna matcha insatser utifrån behov.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvarsområde där kommunerna över tid har tagit ett större ansvar vid sidan av och i samarbete med statliga aktörer. De kommunala initiativen utformas ofta för att stödja individer som annars har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden med hjälp av befintliga utbildnings- och stödverksamheter. Sedan 2015 finns en nationell överenskommelse mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Arbetsförmedlingen om att stödja samverkan på kommunal nivå.

Kommunala arbetsmarknadsinsatser är i liten utsträckning lagreglerade, vilket innebär att riktning och innehåll i stor utsträckning lämnas för den enskilda kommunen att besluta om. Därmed accentueras frågan om tydlig kommunal styrning och uppföljning för att tillförsäkra att arbetsmarknadsinsatserna är ändamålsenliga och präglas av god ekonomisk hushållning. Brister med arbetet av arbetsmarknadsåtgärder leder till utanförskap för de individer som hålls utanför arbetsmarknaden samt lägre skatteintäkter för staden.

År 2017 genomförde revisorerna en granskning av social- och arbetsmarknadsnämndens insatser för att motverka ekonomiskt utanförskap. Den sammantagna bedömningen var att nämnden inte fullt kunde säkerställa att arbetet bedrevs på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll mot bakgrund av brister i den interna samordningen inom förvaltningen. Ett utvecklingsarbete pågick vid granskningens tidpunkt.

I Sundbybergs stad har förvärvsintensiteten, andel förvärvsarbetande i förhållande till befolkningen, sjunkit från 81,8 procent (2019) till 80,4 procent (2020). De omställningar som arbetsmarknaden har gjort under pandemiåren 2020–2022 har påverkat arbetslösheten. Arbetslösheten har ökat från 4,6 procent (2019) till 6,6 procent (2021) vilket är högre i jämförelse med Stockholms läns kommuner (5,8 procent).¹

I social- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan för 2022 beskrivs att arbetsförmedlingens stora omorganisation och förändrade uppdrag i kombination med Coronapandemin har påverkat samarbetet mellan arbetsförmedlingen och staden. Det kan påverka nämndens kostnader för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser.

Stadens förtroendevalda revisorer har med hänsyn till ovanstående omständigheter utifrån genomförd risk- och konsekvensanalys 2022 bedömt det som angeläget att genomföra en granskning av hur staden bedriver kommunala arbetsmarknadsåtgärder.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen samt social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställer att det finns en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av stadens arbete med arbetsmarknadsåtgärder.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställt att den strategiska styrningen i form av mätbara mål och riktlinjer för arbetsmarknadsarbetet är tillräcklig och ändamålsenlig?

¹ Statistik från Kolada.

- ▶ I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden tillsett att det finns ändamålsenliga former för interna och externa samverkansformer avseende arbetsmarknadsåtgärder?
 - Finns det externa arbetsmarknadsutförare?
- ▶ I vilken utsträckning har social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställt att det finns en överensstämmelse mellan tillgång på insatser och behov? Fördelning mellan:
 - Individinriktade insatser.
 - Generella insatser.
 - Kortare och längre insatser.
- ▶ I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll och återrapportering av arbetet med arbetsmarknadsinsatser?

2.3 Ansvarig nämnd och avgränsning

Granskningen omfattar kommunstyrelsen samt social- och arbetsmarknadsnämnden. Granskningen avser verksamhetsåret 2022.

Kommunstyrelsen omfattas i granskningen genom sitt särskilda uppdrag att samordna näringslivs- och arbetsmarknadsfrågorna för att främja företagande och få fler människor i arbete i stadens budget 2022 med plan 2023–2028.

2.4 Genomförande

Granskningen har genomförts som en intervju- och dokumentstudie. Utöver EY:s interna kvalitetssäkring har samtliga intervjuade givits möjlighet att inkomma med synpunkter på rapportutkastet. Detta för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekta fakta och uttalanden. Samtliga intervjuade funktioner redovisas i källförteckningen.

2.5 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning utgörs av:

- ▶ Kommunallagen (2017:725) 2 och 6 kap.
- ▶ Lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd
- ▶ Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter 6 kap. 2 §
- ▶ Budget 2022 med plan 2023–2028
- ▶ Kommunala mål och riktlinjer kring kommunens arbetsmarknadsarbete
- ▶ Kommunstyrelsens reglemente
- ▶ Social- och arbetsmarknadsnämndens reglemente

3. Organisation och styrning

Ansvar för arbetsmarknadsinsatser är uppdelat mellan ett antal olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Följande avsnitt syftar till att redogöra hur ansvarsfördelningen ser ut och vad stadens roll är.

3.1 Kommuner agerar inom statligt ansvarsområde

Arbetsförmedlingen bär huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken vilket innebär att svara för platsförmedling, arbetsförberedande insatser i form av vägledning, utbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt sysselsättningsskapande åtgärder.

Det kommunala ansvaret regleras främst utifrån lagen om arbetslöshetsnämnd (Lag 1944:475) samt socialtjänstlagen (2015:982). I Lag om arbetslöshetsnämnd anges att varje kommun ska ha en arbetslöshetsnämnd, vilken ansvarar för att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet. Av socialtjänstlagen framgår att socialnämnden inom sin verksamhet ska främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Nämnden kan även begära att den som får försörjningsstöd under en tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. I Sundbybergs stad är social- och arbetsmarknadsnämnden arbetslöshetsnämnd.

För att en kommun ska ge understöd till enskilda krävs lagstöd då det måste finnas ett grundläggande allmänt intresse för att en kommun ska få bedriva en verksamhet. I lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter utvidgas den kommunala kompetensen. I lagen anges att kommuner får, efter överenskommelse med arbetsförmedlingen, anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Sundbybergs stad har sedan tidigare inte haft en sådan överenskommelse. Under 2022 pågick ett arbete för att ta fram en och i januari 2023 slöts en samverkansöverenskommelse mellan staden och arbetsförmedlingen.

Lag (2003:2010) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser möjliggör för att samordningsförbund mellan kommun, region, arbetsförmedlingen och Försäkringskassan upprättas i syfte att erbjuda samordnade rehabiliteringsinsatser för individer. Rehabiliteringsåtgärderna syftar till att förbättra förmågan att utföra förvärvsarbete. Sundbyberg stad är en del av samordningsförbundet Samsund.

SKR träffade 2015 en nationell överenskommelse med arbetsförmedlingen om att stödja samverkan på lokal och regional nivå. Överenskommelsen ger kommuner och arbetsförmedlingskontor på lokal och regional nivå stor frihet att utforma egna överenskommelser utifrån rådande förutsättningar och behov.

Av januariavtalet framgår att arbetsförmedlingen skulle reformeras i grunden och fristående aktörer ska rusta och matcha arbetssökande till arbete. Trots att avtalet fallit står det fast att reformeringen ska fortsätta. En utredning om kommunernas framtida medverkan i utförandet av den statliga arbetsmarknadspolitiken kom fram till att kommuner kan fungera som leverantörer åt arbetsförmedlingen. I betänkandet lämnades också förslag för att förbättra förutsättningarna för kommunernas medverkan, dels i form av samarbetslösningar, dels genom deltagande i arbetsförmedlingens upphandlingar. Som ett led i att förändra arbetsmarknadspolitiken initierades projektet Rusta och matcha i mars 2020. Då arbetsförmedlingen bedömer att en arbetssökande ska delta i Rusta och matcha väljer den sökande själv leverantör. Med stöd av handledare hos leverantören får deltagaren individuellt anpassade aktiviteter i syfte att komma i jobb eller utbildning.

I december 2022 trädde flera lagändringar i kraft inom arbetsmarknadsområdet. Ändringarna inkluderade bland annat ett förtydligande i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter gällande att överenskommer mellan kommuner och arbetsförmedlingen får innehålla ersättning till kommunen. Vidare gjordes ändringar i lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, i lagen (2009:420) om offentlighet och i sekretesslagen och lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring i syfte att stärka informationsutbytet mellan arbetsförmedlingen och externa utförare.

3.2 Ansvarsfördelning inom Sundbybergs stad

3.2.1 Kommunstyrelsen ska samordna näringslivs- och arbetsmarknadsfrågor

Kommunstyrelsen har genom sitt grunduppdrag och reglemente ett ansvar att samordna arbetet i staden. Under kommunstyrelsen finns exploaterings- och näringslivsutskottet. I kommunfullmäktiges budget 2022 med plan för 2023 ålades styrelsen ett prioriterat uppdrag att samordna näringslivs- och arbetsmarknadsfrågorna i syfte att främja företagande och få fler människor i arbete.

Kommunstyrelsens förvaltningsstöd fullgörs av sektorn för ledning och samordning. Inom sektorn finns sex avdelningar varav avdelningen för utveckling och hållbarhet har uppdraget att arbeta med näringslivsfrågor, och därigenom delvis med arbetsmarknadsinsatser. Avdelningen har två heltidsanställda som lämnar stöd i näringslivsfrågor. Enligt instruktion för kommunstyrelsens exploaterings- och näringslivsutskott är stadsdirektören föredragande men har delegerat detta till avdelningschefen för utveckling och hållbarhet.

3.2.2 Social- och arbetsmarknadsnämnden är stadens arbetslöshetsnämnd

I social- och arbetsmarknadsnämnden reglemente fastslås att nämnden är kommunens arbetslöshetsnämnd, vilket regleras enligt lag (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.

Inom nämndens ansvar, relevant för arbetsmarknadsinsatser, ingår att skapa möjligheter och förutsättningar för medborgare att planera sin professionella/yrkesmässiga framtid samt fullgöra stadens ansvar inom aktivitetsansvar för ungdomar och feriearbete. I rollen som stadens arbetslösnämnd ingår ansvaret för att vidta eller främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet och verkningar av arbetslöshet. Nämnden har även ett ansvar att tillvarata och samordna arbetsmarknadspolitiska frågor med myndigheter och företag. I nämndens grunduppdrag fastställs nämndens ansvar för kommunens flyktingmottagande och kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet.

I september 2022 påbörjades implementeringen av en omorganisering av stadens arbetsmarknadsenheter där två enheter slogs samman till en. I praktiken skedde implementeringen vid årsskiftet 2022-2023. Motiveringen till omorganisationen var att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig organisation för att bättre möta ett förändrat behov av arbetsmarknadsinsatser samt att uppnå samverkansfördelar i staden. Då förändringen skedde så pass nyligen är det för tidigt att utvärdera effekten av den. Granskningen kommer därför utgå från den tidigare organisationsstrukturen samtidigt som vi i rapporten beaktar att en förändring sedan dess ägt rum.

Under större delen av 2022, före omorganisationen, skedde den största delen av arbetet med arbetsmarknadsinsatser inom sektorn för välfärd och omsorg i avdelningen för vuxenutbildning, arbetsmarknad och integrations två arbetsmarknadsenheter. Enheten för arbetsmarknad 16-24 år och integration ansvarade för yngre brukare och arbetade delvis

uppsökande samt ansvarade för det kommunala aktivitetsansvaret.² Enheten för arbetsmarknad 25–65 år och Jobbcenter arbetade inte uppsökande, utan tog emot brukare som står långt från arbetsmarknaden via anvisningar från antingen enheten för ekonomiskt bistånd (socialtjänsten) eller arbetsförmedlingen. I december 2021 slutade enhetschefen för arbetsmarknadsenheten 25–65 år och Jobbcenter, och fram till omorganisationen hösten 2022 var avdelningschefen för vuxenutbildning, arbetsmarknad och integration även tillförordnad enhetschef för arbetsmarknadsenheten 25–65 år och jobbcenter. I intervju uppges detta ha varit en utmaning under 2022 och något som bedömts påverkat enheten negativt. I de båda enheterna finns därutöver arbetsmarknadskonsulter vars funktion är att stötta brukare och vägleda till arbete eller studier.

3.3 Styrning av arbetsmarknadspolitiken

3.3.1 Det finns ingen övergripande inriktning för arbetsmarknadspolitiken

I stadens budget 2022 med plan för 2023–2028 fastslår kommunfullmäktige övergripande mål för staden samt specifika mål för arbetsmarknadsarbetet, dels för social- och arbetsmarknadsnämnden, dels för kommunstyrelsen. Styrning av arbetsmarknadsarbetet sker även genom prioriterade uppdrag.

I fullmäktiges mål och budget 2022 har social- och arbetsmarknadsnämnden ålagts ett övergripande mål. Målet tar fasta vid trygghet, och att trygghet ska öka genom ett ökat deltagande av invånarna i samhället. Vidare understryks vikten av arbete som en källa till tillhörighet, självständighet och framtidstro. I anknytning till målet identifieras en målgrupp: De som varken arbetar eller studerar, och att insatser till denna målgrupp ska prioriteras. För 2022 fick även nämnden tre prioriterade uppdrag kopplade till arbetsmarknadsinsatser:

- ▶ Främja samverkan mellan staden och näringslivet samt civilsamhället för tillskapandet av fler sommarjobb.
- ▶ Utvidga sommarjobben till åk 9 i grundskolan samt åk 1 och åk 2 på gymnasiet upp till tre veckor.
- ▶ Vuxenutbildning prioriteras till bristyrkesområden och omställningen i pandemins spår.

I stadens budget för 2022 fastställs även ett prioriterat uppdrag för kommunstyrelsen:

- ▶ Samordna näringslivs- och arbetsmarknadsfrågorna för att främja företagande och få fler människor i arbete.

Vi noterar att det saknas en stadsövergripande arbetsmarknadsstrategi.

3.3.2 Kommunstyrelsen har inte formulerat mål kopplat till uppdraget i mål och budget 2022

I kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2022 redovisas kommunfullmäktiges prioriterade uppdrag för 2022. Ett av dessa är relevant för arbetsmarknadsinsatser (se avsnitt 3.2.1), vilket dock lämnas okommenterat och inget åtagande finns kopplat till uppdraget. Vidare saknas en tydlig koppling till det prioriterade uppdraget i någon av kommunstyrelsens redovisade nämndmål eller kritiska kvalitetsfaktorer.

I intervjuer uppger förvaltningen att de varit medvetna om avsaknaden av dokumenterade mål och åtaganden kopplat till det prioriterade uppdraget. De anser dock inte att arbetet

² Genom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) är kommunerna skyldiga att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som inte studerar i gymnasieskolan eller genomför någon motsvarande utbildning

med uppdraget påverkats negativt då uppdraget till stor del är i linje med nämndens grunduppdrag. Vidare uppges att det är en utmaning att formulera konkreta uppföljningsbara mål eftersom det inte är uppenbart hur samverkan inom staden ska mätas. För 2023 uppges att omtag kommer göras i och med en revidering av stadens näringslivspolicy är planerad. Policyn ska innehålla ett avsnitt om arbetsmarknad och arbetsmarknadsenheten ska inkluderas i arbetet att ta fram den.

3.3.3 Social- och arbetsmarknadsnämnden har formulerat nämndspecifika mål som är utmanande att följa upp

I social- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan med budget för 2022 och plan för 2023–2028 fastställs nämndens strategiska styrning av arbetsmarknadsinsatser. Det sker genom nämndmål, nämndens åtaganden kopplade till de prioriterade uppdragen samt kritiska kvalitetsfaktorer.

Nämndmålen formuleras utifrån kommunfullmäktiges övergripande mål. Nämndmålen är generella och övergripande, exempelvis målet "nämnden har gott bemötande och god tillgänglighet" eller målet "Sundbybergarna försörjer sig själva utifrån sina möjligheter och förutsättningar". För en del av nämndmålen finns indikatorer/åtgärder kopplade till målen. Vissa av dessa indikatorer är relevanta för arbetet med arbetsmarknadsinsatser, exempelvis indikatorn "antalet brukare som träffat Finsam-teamet" eller "nöjdheten bland brukare hos arbetsmarknadsenheterna". För majoriteten av nämndmålen redovisas dock inte några målvärden.

Nämnden har i sin verksamhetsplan formulerat åtaganden kopplade samtliga relevanta uppdrag som formulerats i fullmäktiges mål och budget. Vissa av de åtagandena är formulerade på sådant sätt att de i viss mån får en styrande funktion. Exempelvis åtagandet: "Inom vuxenutbildningen planeras för en vidareutbildning inom äldreomsorg inklusive SFI och nämnden bedömer att satsningen utvidgas under 2022". Åtagandena saknar kopplade indikatorer eller målvärden.

I nämndens verksamhetsplan förekommer även kritiska kvalitetsfaktorer. Dessa är formulerade utifrån nämndens grunduppdrag och identifieras utifrån fyra perspektiv: målgrupp, verksamhet, medarbetare och ekonomi. De redovisade kritiska kvalitetsfaktorerna är generellt formulerade och övergripande, exempelvis faktorerna: "upplevd kvalitet" eller "effektiva processer". Till kvalitetsfaktorerna redovisas mått för uppföljning, så kallade kvalitetsindikatorer. Av dessa är ett flertal relevanta för arbetet med arbetsmarknadsåtgärder. Exempelvis "antal som går vidare till studier eller arbete efter avslutade arbetsmarknadsinsats" samt "genomsnittlig tid med arbetsmarknadsinsats per åldersgrupp".

I intervjuer uppges målformulering och målstyrning i verksamheten som ett förbättringsområde. Balansen mellan att ha konkreta och styrande mål utan att detaljstyra uppges vara en utmaning.

3.4 Bedömning

Enligt vår bedömning lämnar kommunfullmäktiges övergripande styrning av stadens arbetsmarknadspolitik stort utrymme för nämnderna att på egen hand utforma den strategiska inriktningen för arbetsmarknadsåtgärder.

Vi noterar att det i staden inte finns en politisk fastställd policy för arbetsmarknadsåtgärder, vanligt benämnd som arbetsmarknadsstrategi. Syftet med en arbetsmarknadsstrategi är att formulera hela stadens ambitioner inom arbetsmarknadsområdet för att åstadkomma en samlad och tydlig styrning av stadens arbetsmarknadsarbete. Eftersom ett framgångsrikt arbetsmarknadsarbete i stor utsträckning är beroende av en välfungerande samverkan bedömer vi det aktuellt att

kommunstyrelsen i nära samverkan med social- och arbetsmarknadsnämnden upprättar och fattar beslut om en stadsövergripande arbetsmarknadsstrategi. Med upprättande av en arbetsmarknadsstrategi vill vi understryka betydelsen av gemensamma prioriteringar och mål för staden som helhet.

Vi bedömer att kommunstyrelsen saknar tydliga och uppföljningsbara mål och riktlinjer för arbetsmarknadsinsatser. Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen inte formulerat något åtagande kopplat till det prioriterade uppdraget relevant för arbetsmarknadsåtgärder. Det förekommer ingen övrig strategisk styrning av arbetsmarknadsområdet. Avsaknaden av styrande mål och åtaganden påverkar negativt möjligheten till att följa upp arbetet, även om vi senare i rapporten noterar att de under 2022 genomfört konkreta insatser kopplat till uppdraget.

Social- och arbetsmarknadsnämnden har utifrån kommunfullmäktiges mål och budget för 2022 formulerat nämndspecifika mål för arbetsmarknadsinsatser. Vidare har nämnden utifrån sitt grunduppdrag formulerat mål utifrån framtagna kritiska kvalitetsfaktorer. Utifrån nämndens prioriterade uppdrag finns även åtaganden, relevanta för arbetsmarknadsinsatser, som i viss mån är styrande. Vi noterar att arbetsmarknadsområdet är omfattande och påverkas av många olika faktorer, oberoende av nämnden, exempelvis ekonomisk konjunktur och nationella politiska prioriteringar. Detta är en försvårande omständighet för att mäta effekten av nämndens arbete med arbetsmarknadsåtgärder. Vi ser positivt på att nämnden är medvetna om, och beaktar detta vid upprättande av indikatorer. Vi ser också positivt på att nämnden upprättat ett övergripande mål för arbetsmarknadsåtgärder.

Vi bedömer dock att social- och arbetsmarknadsnämnden delvis saknar tydliga och uppföljningsbara mål och konkreta riktlinjer för arbetsmarknadsinsatserna. Vidare förekommer mål som delvis berör arbetsmarknadsinsatser, men inte i den omfattning som krävs för en ändamålsenlig styrning av verksamheten. Målen är generellt formulerade och det finns inte en tydlig koppling till det operativa arbetet med arbetsmarknadsåtgärder, vilket innebär att målens bidrag till en ändamålsenlig styrning är begränsad. De aktuella indikatorerna som förekommer för vissa mål och kvalitetsfaktorer bidrar delvis till en tydligare styrning av arbetsmarknadsåtgärder. Dock saknas enligt vår bedömning en tydlig röd tråd mellan mål, indikator och det operativa arbetet.

4. Samverkan bedrivs med interna och externa aktörer

Stadens arbetsmarknadsenheter samarbetar med både interna och externa aktörer, såsom arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och det privata näringslivet. Reformeringen av den nationella arbetsmarknadspolitiken har framför allt påverkat förutsättningarna för samverkan med arbetsförmedlingen. Den nya arbetsmarknadspolitiken har dock även påverkat rutinerna för samverkan inom staden. Av social- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan för 2022 framgår att förändringar av arbetsförmedlingen och pandemin är två faktorer som har påverkat förutsättningarna för samverkan negativt. Arbetsmarknadsenheternas omorganisering har delvis skett på grund av ökade möjligheter till samverkan, internt och externt.

Inom stadens arbetsmarknadsåtgärder och inom ramen för det kommunala arbetsmarknadsansvaret är samverkan en central del. Arbetet med arbetsmarknadsinsatser är tvärsektionellt och nämndernas arbete sker därför i stor utsträckning i samverkan med andra aktörer, interna och externa. Avsnittet nedan är inte uttömmande utan redogör för de samarbeten som är mest väsentliga och framträdande inom ramen för stadens arbetsmarknadsinsatser.

4.1 Flera aktörer samverkar inom staden

I vad som uppges i intervjuer och av arbetsmaterial vi tagit del av framgår det att aktiviteter kopplat till samverkan mellan näringslivsfunktionen (kommunstyrelsen) och arbetsmarknadsenheterna (social- och arbetsmarknadsnämnden) har ägt rum under 2022. Näringslivsfunktionen har exempelvis i samband med initiativ som näringslivsfrukostar, företagsträffar och Ung företagsamhets mäsäa bjudit in social- och arbetsmarknadsnämnden. Under 2022 har ett internt samarbete mellan nämnderna gällande sommarjobb ägt rum. Näringslivsfunktionen har därutöver varit delaktiga i arbetet med att utforma den nya samverkansöverenskommelsen med arbetsförmedlingen genom att inkluderas i styrgruppen. Av intervju framkommer att näringslivsfunktionen uppfattar att det är svårt att avgöra vad som är arbetsmarknadsinsatser och inte, och att det därför är viktigt med löpande samverkan med arbetsmarknadsenheterna. Detta samarbete uppges ha stärkts under 2022 och ska fortsätta utvecklas under 2023.

Arbetsmarknadsenheternas viktigaste samarbetsaktör är enheten för ekonomiskt bistånd (socialtjänst) då merparten av de anvisningar som kommer till arbetsmarknadsenheten kommer från ekonomiskt bistånd. Alla nyansökningar av ekonomiskt bistånd inkommer först till mottagningsenheten. Efter bedömning av behov skickas den sökande vidare till enheten ekonomiskt bistånd. Sökande som bedöms arbetsföra och nära en anställning samt de sökande som bedöms vara långt från en anställning på den öppna arbetsmarknaden kan i detta skede remitteras till arbetsmarknadsenheterna baserat på en behovsbedömning. Socialsekreteraren gör en kartläggning av den sökandes behov utifrån ett standardiserat formulär genom ett arbetsverktyg vid namn Instrument X (mer om det i avsnitt 5.1).

Under våren 2022 startades ett kompetensteam där ett antal enheter inom social- och arbetsmarknadsnämnden samarbetar kring särskilt komplexa fall. Kompetensteamet är ett samarbete mellan arbetsmarknadsenheterna och flera enheter inom socialtjänsten. Till arbetslaget kan socialsekreteraren anvisa en individ som varit inskriven i tio månader eller längre, där bedömningen gjorts att en mer samordnad insats behövs. I intervjuer uppges en stor personalomsättning av socialsekreteraren inom enheten ekonomiskt bistånd som en försvårande omständighet för en välfungerande samverkan.

Arbetsmarknadsenheten 16–24 år och integration har under 2022 även drivit ett arbete tillsammans med fritidsgårdar inom sitt uppsökande arbete. Under året genomförde enheten två gemensamma aktiviteter med fritidsgårdar i Hallonbergen och Rissne. I årsberättelsen framgår att enheten har kontinuerlig kontakt och återkommande möten med fritidsgårdarnas personal.

4.2 Staden samverkar med ett antal externa aktörer

Som framgår ovan anordnar näringslivsfunktionen aktiviteter som näringslivsfrukostar, företagsträffar och företagsbesök för att skapa kontaktytor för stadens företrädare och näringslivet. Samverkan är i stor utsträckning projektberoende. Vidare samarbetar näringslivsfunktionen med en mängd andra externa organisationer i varierad omfattning, däribland Talangakademin, Ung företagsamhet, Finsam, Nyföretagarcentrum och arbetsförmedlingen. Samverkan med externa aktörer sker ofta tillsammans med arbetsmarknadsenheterna. Samarbetet med stadens lokala näringsliv uppges ha minskat i intensitet under Covid-19 pandemin, men återigen intensifierats under 2022.

Sedan 2018 finns ett samarbete mellan staden och Samordningsförbundet Samsund. Samsund är ett förbund som samägs av ett antal kommuner, Region Stockholm och arbetsförmedlingen samt Försäkringskassan. Förbundet har i uppdrag att arbeta med arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser med särskilt fokus på utsatta grupper som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Samsund samlar representanter från arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och olika aktörer från staden. Samarbetet mellan staden och Samsund sker framför allt genom arbetsmarknadsenheterna och ekonomiskt bistånd. Med Samsund har projektet Sundbas drivits – en arbetsmarknadsinsats för de som står längst från arbetsmarknaden, däribland utrikesfödda kvinnor och äldre. Under 2022 har även Samsund involverats i nämndens arbete att upprätta den nya samverkansöverenskommelsen med arbetsförmedlingen. Återrapportering till social- och arbetsmarknadsnämnden sker framför allt genom att nämnden tar del av Samsunds tertial- och årsrapporter, där bland annat deltagarstatistik framgår. Nämnden tar även del av löpande återrapportering från Samsund då två representanter även sitter med i förbundets styrelse.

I intervjuer framgår att samarbetet genom Samsund till stor del fungerar väl och får önskad effekt. Projektet Sundbas lyfts som ett positivt exempel. Dock uppges även att samarbetet påverkats negativt av att det under delar av 2022 inte funnits någon representant från staden i det myndighetsgemensamma teamet. Vidare uppges avsaknaden av ett helhetsgrepp när det kommer till samverkan som en utmaning. Samsund beskriver att utan ett helhetsperspektiv på de personer som verksamheterna finns till för blir det särskilt svårt att möta personer med komplexa behov. Styrning av verksamheten bör inkludera incitament för samverkan inom flera budgetområden där insatser kan pågå parallellt med utifrån individens behov. Fokus bör mer tydligt vara resultatinkriktat snarare än baserat på tidigare arbetssätt. Det föreslås som exempel på ett nytt nämndmål för social- och arbetsmarknadsnämndens arbetsmarknadsinsatser.

Sedan pandemin har ett arbete med att ta fram en struktur för ett lokalt samarbete mellan staden och arbetsförmedlingen ägt rum, framför allt under 2022. Sedan januari 2023 finns en ny överenskommelse mellan arbetsförmedlingen och staden i syfte att påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen. Vidare uppges att det under 2022 har skett vissa framsteg vad gäller samverkan med arbetsförmedlingen kopplat till etablering. Mycket av samarbetet har dock skett på övergripande nivå. Inom etableringsprogrammet fanns 2022 en strukturerad samverkan på handläggarnivå mellan arbetsmarknad och integration och SFI. I intervju uppges att det vore positivt om att det under 2023 togs fram och utvecklades strukturer för samarbete på handläggarnivå kopplat

till övriga arbetsmarknadsprogram, utöver etableringsprogrammet. Avdelningen för arbetsmarknad och integration avser konkretisera samverkan under 2023.

Det nuvarande samarbetet centreras i hög utsträckning runt arbetsförmedlingens program, dels som en stödfunktion för brukare redan inskrivna hos arbetsförmedlingen, dels för att hjälpa brukare att kvalificera till arbetsförmedlingens program. Externa marknadsutförare upphandlas inte direkt av staden, utan av arbetsförmedlingen. Antalet upphandlade externa marknadsutförare hos arbetsförmedlingen uppskattas till cirka 70-80.

För en del av brukarna som står allra längst från arbetsmarknaden finns även behov av stöd från vården kopplat till funktionsnedsättningar, psykiska problem eller missbruksproblematik. I intervjuer uppges att det vid tillfällen där en brukare har behov av vårdrelaterade insatser så involveras socialsekreteraren i form av trepartsmöten (arbetsmarknadskonsulent, socialsekreterare och brukare). För missbruksproblem samarbetar enheten med Lötsjöteamet, en enhet inom socialtjänsten som jobbar med behandling och psykosocialt stöd till individer med beroende- eller missbruksproblematik.

4.3 Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen huvudsakligen har tillsett former för extern och intern samverkan utifrån dess begränsade ansvar inom arbetsmarknadsområdet. Bedömningen baseras på att näringslivsfunktionen samarbetat med både interna och externa aktörer. Den interna samverkan med social- och arbetsmarknadsnämndens arbetsmarknadsenheter sker bland annat genom projektet för fler sommarjobb, i näringslivsfrågor samt kopplat till stadens nyligen påskrivna överenskommelse med arbetsförmedlingen. Externt har enheten arbetat på olika sätt för att skapa fler kontaktytor mellan näringslivet och staden. Avsaknaden av formulerade nämndmål eller åtaganden kopplat till det prioriterade uppdraget försvårar bedömningen.

Vi bedömer att social- och arbetsmarknadsnämnden huvudsakligen har tillsett former för extern och intern samverkan. På operativ nivå sker omfattande samverkan inom nämnden tillsammans med enheten ekonomiskt bistånd samt samverkan med andra aktörer inom staden, däribland kommunstyrelsen genom näringslivsfunktionen. Vi noterar dock att det inte finns dokumenterade riktlinjer och ramar för det interna samarbetet inom nämnden, vilket enligt vår bedömning riskerar att göra samverkan mer person- och situationsberoende. Samverkan med externa aktörer sker genom avtalade överenskommelser och samverkansförbund. Vi ser positivt på att nämnden är aktivt drivande i att utveckla samarbetet med arbetsförmedlingen. Vi delar uppfattningen om att det vore positivt att det under 2023 togs fram och utvecklades strukturer för samarbete på handläggarnivå kopplat till övriga arbetsmarknadsprogram, utöver etableringsprogrammet tillsammans med arbetsförmedlingen.

5. Stadens arbetsmarknadsinsatser

5.1 Tillgång på insatser anpassas efter behov

Totalt var 220 brukare inskrivna hos arbetsmarknadsenheterna under 2022. Den vanligaste målgruppen för insatser är individer som erhåller ekonomiskt bistånd. Dessa individer anvisas från socialkontoret och har där genomgått en kartläggning genom Instrument X för att i ett första steg identifiera vilka behov individen har och om det föreligger några hinder för individen att genomgå en arbetsmarknadsinsats. Individer anvisas till arbetsmarknadsenheten utifrån tre kategorier: AM1, AM2, och AM3. Individer som tillhör AM1 bedöms stå närmast arbetsmarknaden och AM3 längst ifrån.

Kategorierna utifrån behovsanalys i Instrument X framgår av tabellen nedan.

AM1 – Lite stöd	AM2 - Support	AM3 – Extra stöd
<ul style="list-style-type: none">▶ Personen antas bli självförsörjande av egen kraft t.ex. med stöd av arbetsförmedlingen.	<ul style="list-style-type: none">▶ Personen behöver stöd gällande jobbsökaraktiviteter, studie- och yrkesvägledning.▶ Personen kan behöva stöd i form av praktik t.ex. för att få referenser och färsk arbetslivserfarenhet.▶ Personen kan behöva hjälp i sin kontakt med arbetsförmedlingen.▶ Personen kan behöva ytterligare stöd och motivation genom samtal.▶ Personen kan behöva insatser som stärker hälsa/kompetens/språkförståelse i svenska.	<ul style="list-style-type: none">▶ Personen är i behov av fördjupad utredning internt och-/eller externt.▶ Personen är i behov av andra insatser än vanliga praktik, t.ex. arbetsprövning, arbetsbedömning, arbetsträning internt och externt.▶ Personen kan behöva ytterligare stöd och motivation i samtal.▶ Personen kan behöva insatser som stärker hälsa/kompetens/språkförståelse i svenska.▶ Personen kan ha/har deltagit i flera insatser utan framgång.

När en individ anvisats till en arbetsmarknadsenhet tilldelas personen en fast arbetsmarknadskonsulent, vidare tas en individuell handlingsplan fram utifrån individens behov genom en kartläggning och behovsanalys för lämpliga insatser.

Arbetsmarknadsenheterna har observerat en förskjutning i vilken typ av individer som anvisas till arbetsmarknadsenheterna och att dessa generellt behöver mer omfattande insatser än tidigare. Alltså har de inskrivna i AM2 och AM3 ökat relativt till gruppen AM1. Under 2022 var det fem inskrivna i gruppen AM1, 108 inskrivna i gruppen AM2 samt 104 inskrivna i gruppen AM3.

För att möta det förändrade behovet har arbetsmarknadsenheterna förändrat hur de arbetar. Utifrån den förskjutning som skett bland de individer som anvisats till arbetsmarknadsenheterna har den tidigare nämnda omorganiseringen skett i syfte att bättre kunna anpassa insatserna utifrån det förändrade behovet. Det innebär att individer som är långt från arbetsmarknaden (AM2 och AM3) utgör en prioriterad målgrupp.

I intervjuer uppges att individer som erhåller ekonomiskt bistånd men inte kvalificerar till arbetsförmedlingens program som särskilt utmanande. Arbetsmarknadsenheterna har arbetat med att kartlägga och utreda brukarens situation och kontakt med eventuell vård för att den ska kunna kvalificera hos arbetsförmedlingen.

Samsund lyfter i intervju fram att arbetsmarknadsenheternas analys av Sundbybergs stads befolkningsstruktur och hur arbetsmarknadsinsatserna anpassas därefter är ett utvecklingsområde. För att kunna nå den tänka målgruppen, det vill säga de som står längst från arbete idag, behöver behovsanalysen förbättras genom att analysera den målgruppen mer djupgående än vad som sker idag och därefter anpassa metoderna utifrån analysen.

5.2 Social- och arbetsmarknadsnämnden erbjuder en bred uppsättning av arbetsmarknadsinsatser

I SKR:s enkät³ till kommuner framgår de typiska arbetsmarknadsinsatser som Sveriges kommuner tillhandahåller. Dessa kan kategoriskt delas upp i följande insatser:

- ▶ Arbetsprövning/-träning
- ▶ Jobbsökaraktivitet/coachning
- ▶ Orienterande eller vägledande kurser
- ▶ Matchning
- ▶ Arbetspraktik hos kommunala eller offentliga arbetsgivare
- ▶ Studie-, yrkes- och arbetsvägledning
- ▶ Kommunala arbetsmarknadsanställningar
- ▶ Feriejobb/-praktik
- ▶ Kartläggning av tidigare förvärvad kompetens

Staden tillhandahåller insatser som svarar mot samtliga av dessa kategorier. Nedan presenteras ett urval av dessa.

Utrikesfödda kvinnor har i högre utsträckning svårare att etablera sig på arbetsmarknaden än män.⁴ Under 2021-2022 drev staden tillsammans med Samordningsförbundet Samsund projektet Sundbas. Projektet var en arbetsmarknadsinsats som riktade sig mot de som står längst bort från arbetsmarknaden, med särskilt fokus på äldre och utrikesfödda kvinnor. Av projektets deltagare var tio av elva deltagare kvinnor och 80 procent av deltagarna var över 50 år. Under perioden 2017-2022 drev Samsund och staden tillsammans med Upplands-Bro kommun även ESF-projektet MIA Vidare.⁵ Projektet vände sig till individer som varit i kontakt med flera myndigheter och i behov av ett samordnat stöd för att närma sig arbetsmarknaden.

Kopplat till nämndens prioriterade uppdrag att sommarjobb för 2022 skulle inkludera ÅK 9 och utökas till tre veckor för gymnasieungdomar som går sitt första och andra år har arbetsmarknadsenheterna anpassat insatserna. Totalt var det 663 ungdomar som sökte sommarjobb 2022, och alla korrekta ansökningar (639) fick ett erbjudande om sommarjobb. 552 ungdomar började en sommarjobbanställning vilket kan jämföras med 317 ungdomar 2021. Sommarjobbsteamet arbetade både inom staden och mot det privata näringslivet med att informera och identifiera möjliga arbetstillfällen för ungdomar. Vidare förstärktes sommarjobbsteamet genom att tre handledare rekryterades för att möta det ökade behovet.

³ Kommunal arbetsmarknadsstatistik 2018, SKR.

⁴ Arbetsförmedlingens analys 2020:1 Utrikesfödda kvinnor på arbetsmarknaden.

⁵ ESF-projekt finansieras av Europeiska socialfonden och avser projekt som fokuserar på jobbskapande, kompetenshöjande och näringslivsstöttande insatser.

Inom vuxenutbildningen har ett förändrat behov hos deltagarna observerats sedan pandemin, där allt fler deltagare efterfrågar mer flexibla studieformer. Under 2022 har vuxenutbildningen börjat tillhandahålla så kallade flexkurser i syfte att göra det enklare för deltagare att kombinera studier med arbete. En undervisningsmetod som kallas "Öppen klass" har implementerats. Nämnden har avtal med 26 externa utförare och kan därmed erbjuda ett brett kursutbud på gymnasial nivå.

Arbetsmarknadsenheterna har varit drivande i arbetet med "Sundbybergs-jobb" som är ett initiativ för att öppna upp stadens arbetsplatser för inskrivna brukare hos arbetsmarknadsenheterna. Under 2022 har stadens samtliga sektorer bjudits in till två workshops där enheterna informerade om möjligheten för att anställa en brukare och hur uppläggen kan se ut.

Arbetsmarknadsenheterna följer upp och för statistik på inskrivna deltagare i arbetsmarknadsprogram. Under 2022 var medianvärdet för inskrivningsperiod 19 veckor för kvinnor och 16 veckor för män. De vanligaste orsakerna till avslutad inskrivning under 2022 var arbete utan subvention (29 %), mål uppfyllt – vidare till annan aktör (17 %), mål uppfyllt – åter beställare (17 %), teoretiska studier (12 %) samt arbete med subvention (9 %).

5.3 Bedömning

Vi bedömer att social- och arbetsmarknadsnämnden i stor utsträckning tillsett en tillräcklig överensstämmande tillgång på insatser och behov för individuella och längre insatser. Nämndens arbetsmarknadsinsatser riktar sig främst till de som uppbär ekonomiskt bistånd. Nämnden för omfattande statistik för verksamheter vilket ger goda möjligheter att identifiera behovet hos inskrivna brukare. Vi ser positivt på att nämnden identifierat förändringar i brukares behov och anpassat verksamhetens olika nivåer därefter. Vidare ser vi positivt på att nämnden arbetar utifrån den standardiserade mallen instrument X. Vi ser även positivt på att det för brukare inom arbetsmarknadsenheterna görs en individuell kartläggning av behov och att en individuell handlingsplan upprättas. Nämnden för statistik för brukare som varit inskrivna en längre period och arbetar med dessa genom Kompensteamet, Samsund och projektet Mia vidare.

Det är inte möjligt att bedöma huruvida social- och arbetsmarknadsnämnden tillsett en tillräcklig överensstämmande tillgång på insatser och behov på generell nivå eftersom det inte finns någon uppdaterad stadsövergripande analys av vilka behov av arbetsmarknadsåtgärder som finns i staden. Vi noterar att nämnden tillhandahåller samtliga arbetsmarknadsinsatser som typiskt tillhandahålls av kommuner. Vidare noterar vi att nämnden arbetat med generella arbetsmarknadsinsatser, exempelvis via initiativet "Sundbybergs-jobb". Arbetet följs upp genom statistik.

Vi bedömer att det finns en risk för att behovet i staden endast definieras utifrån individer som inkommer till social- och arbetsmarknadsnämnden. Detta innebär att behovet hos individer som inte finns "inne i systemet" eller av olika skäl inte själva kan etablera en kontakt med arbetsförmedlingen riskerar att missas.

6. Återrapportering och intern kontroll

Näringslivsfunktionen återrapporterar till kommunstyrelsen genom exploatering- och näringslivsutskottet. Genomförd protokollgranskning visar att näringslivsfunktionen bland annat har rapporterat nulägesanalyser, information om näringslivsfrukostar och näringslivsnytt samt svenskt näringslivs ranking av kommunen vid utskottets sammanträden under 2022.

I kommunstyrelsens internkontrollplan för 2022 togs fyra risker upp. En av riskerna var att kommunen brast i kommunikationen med näringslivet, vilket kan utgöra ett hinder för näringslivet att bedriva verksamheter och skapa arbetstillfällen. Möjliga orsaker som presenterades var bristande kommunikation till näringslivsfunktionen, bristande integrering av näringslivsfrågor inom staden och otydlig styrning i näringslivsfrågor. Risken är relevant för arbetsmarknadsåtgärder då hinder för att bedriva/etablera verksamhet direkt påverkar antalet arbetstillfällen i staden. Uppföljning sker i kommunstyrelsens verksamhetsberättelse som antas vid sammanträdet i april 2023.

Uppföljning till social- och arbetsmarknadsnämnden sker framför allt i tertial- och verksamhetsberättelse. Resultatindikatorer följs upp i verksamhetsberättelsen, medan vissa indikatorer följs upp i tertialrapporterna. I verksamhetsberättelsen för 2022 kommenteras arbetet och utfallet för 2022 utförligt. Vidare har nämnden under 2022 erhållit information om arbetsmarknadsområden vid flera sammanträden visar genomförd protokollgranskning. Vid dessa tillfällen har sektorsdirektör för välfärd och omsorg redogjort för olika delar av arbetet med arbetsmarknadsinsatser, ofta kopplat till arbetet med sommarjobb. Vid ett sammanträde har även enhetschef för arbetsmarknadsenheten tillsammans med avdelningschef informerat nämnden om deras arbete.

Intervjuade uppger att det är svårt att konstruera indikatorer som mäter verksamhetens resultat på ett ändamålsenligt sätt. Nuvarande indikatorer fångar inte samtliga resultat som insatserna bidrar till. Insatserna kan ha bidragit till framsteg i personers utveckling mot att ta steget till arbetsmarknaden, utan att slutmålet är uppnått. Denna form av utveckling fångas inte av nämndens indikatorer och följs heller inte upp i nämndens verksamhetsberättelse.

Arbetsmarknadsenheterna rapporterar löpande in i systemet Accorda. I och med omorganisationen upprättades en gemensam verksamhetsberättelse för de tidigare två arbetsmarknadsenheterna. I verksamhetsberättelsen görs en uppföljning och utvärdering av årets arbete, projekt, nämndmål och indikatorer. Arbetet med sommarjobb utvärderades och följdes upp i en egen rapport. Rapporten innehåller bland annat en beskrivning av arbetsförloppet, utvärdering av arbetets resultat samt enkätsvar från både ungdomar som arbetat och arbetsgivare.

I social- och arbetsmarknadsnämndens internkontrollplan togs tre risker upp för 2022. En av riskerna var bristande samordning gällande brukares behov, vilket är relevant för arbetsmarknadsinsatser. Arbetet med risken sker genom en pågående kartläggning av brister inom samordning. Inom arbetsmarknadsåtgärder lyfts kompetensteamet som en åtgärd som stärkt samordningen under 2022.

6.1 Bedömning

Kommunstyrelsens ansvar inom arbetsmarknadsåtgärder är begränsat. Vi ser därför positivt på att näringsfunktionen återkommande har rapporterat om sitt arbete vid exploaterings- och näringslivsutskottets sammanträden. Vi ser positivt på att det i kommunstyrelsens riskanalys förekommer en risk som är relevant för arbetsmarknadsåtgärder. Dock saknas dokumenterade rutiner för återrapporteringens former, vilket vi bedömer riskerar att återrapporteringen blir personberoende.

Social- och arbetsmarknadsnämnden följer upp stadens arbetsmarknadsåtgärder. Vi ser positivt på att nämnden använder sig av system för inrapportering av data samt att nämnden samlar in omfattande statistik inom verksamheten. Arbetet med sommarjobb har utvärderats i en egen rapport som inkluderar enkätsvar från både ungdomar och näringsidkare. Vi ser därtill positivt på att det i social- och arbetsmarknadsnämndens riskanalys förekommer en risk relevant för arbetsmarknadsområdet som följts upp under året.

Vi bedömer dock att kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden inte fullt ut säkerställt en ändamålsenlig uppföljning då det saknas ändamålsenliga nyckeltal och indikatorer som möjliggör uppföljning av nämndernas arbete.

7. Svar på revisionsfrågor

Fråga	Svar
<p><i>I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställt att den strategiska styrningen i form av mätbara mål och riktlinjer för arbetsmarknadsarbetet är tillräcklig och ändamålsenlig?</i></p>	<p>I viss utsträckning.</p> <p>Vi bedömer att kommunstyrelsen saknar tydliga och uppföljningsbara mål och riktlinjer för arbetsmarknadsinsatser, då styrelsen inte formulerat något åtagande kopplat till det prioriterade uppdraget relevant för arbetsmarknadsåtgärder. Avsaknaden av styrande mål och åtaganden påverkar möjligheten till att följa upp arbetet negativt.</p> <p>Social- och arbetsmarknadsnämnden har utifrån kommunfullmäktiges mål och budget för 2022 formulerat nämndspecifika mål för arbetsmarknadsinsatser. Målen är dock generellt formulerade och det finns inte en tydlig koppling till det operativa arbetet med arbetsmarknadsåtgärder, vilket innebär att målens bidrag till en ändamålsenlig styrning är begränsad. Kopplingen mellan mål, indikatorer och arbetet är otydlig.</p>
<p><i>I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden tillsett att det finns ändamålsenliga former för interna och externa samverkansformer avseende arbetsmarknadsåtgärder?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Finns det externa arbetsmarknadsutförare?</i> 	<p>I stor utsträckning.</p> <p>Kommunstyrelsens interna samverkan med social- och arbetsmarknadsnämndens arbetsmarknadsenheter sker bland annat genom projektet för fler sommarjobb, i näringslivsfrågor samt kopplat till stadens nyligen undertecknade överenskommelse med arbetsförmedlingen. Externt har enheten arbetat på olika sätt för att skapa fler kontaktytor mellan näringslivet och staden, däribland genom näringslivsfrukostar.</p> <p>Inom social- och arbetsmarknadsnämnden sker omfattande samverkan på operativ nivå tillsammans med enheten ekonomiskt bistånd, samt samverkan med andra aktörer inom staden. Vi noterar dock att det inte finns dokumenterade riktlinjer och ramar för det interna samarbetet inom nämnden, vilket enligt vår bedömning riskerar att göra samverkan mer person- och situationsberoende. Samverkan med externa aktörer sker genom avtalade överenskommelser och samverkansförbund.</p> <p>Ja, det finns uppskattningsvis 70-80 externa utförare men staden har inget avtal med dessa då det är arbetsförmedlingen som har det.</p>
<p><i>I vilken utsträckning har social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställt att det finns en överensstämmelse mellan tillgång på insatser och behov?</i></p> <p><i>Fördelning mellan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Individinriktade insatser - Generella insatser - Längre insatser 	<p>I stor utsträckning.</p> <p>Nämnden identifierar förändringar i enskilda individers behov och anpassar verksamhetens olika nivåer därefter. Därutöver förs statistik för brukare som varit inskrivna en längre period och arbetar med dessa genom Kompensteamet, Samsund och projektet Mia vidare. Eftersom det inte finns någon uppdaterad stadsövergripande analys av vilka behov av arbetsmarknadsåtgärder som finns i staden är det dock ej möjligt att bedöma huruvida nämnden tillsett en tillräcklig överensstämmelse tillgång på insatser och behov på generell nivå. Vi noterar att nämnden tillhandahåller samtliga</p>

I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll och återrapportering av arbetet med arbetsmarknadsinsatser?

arbetsmarknadsinsatser som typiskt tillhandahålls av kommuner.

I viss utsträckning.

Utifrån kommunstyrelsens begränsade ansvar inom arbetsmarknadsåtgärder bedömer vi att formen för återrapportering är rimlig i proportion till arbetets omfattning. Vi ser positivt på att det i kommunstyrelsens riskanalys förekommer en risk som är relevant för arbetsmarknadsåtgärder.

Social- och arbetsmarknadsnämnden använder sig av system för inrapportering av data samt att nämnden samlar in omfattande statistik inom verksamheten.

Vi bedömer dock att kommunstyrelsen och social- och arbetsmarknadsnämnden inte fullt ut säkerställt en ändamålsenlig uppföljning då det saknas ändamålsenliga nyckeltal och indikatorer som möjliggör uppföljning av nämndernas arbete.

Stockholm den 22 mars 2023

David Leinsköld
EY

Nils Oresten Paulson
EY

8. Bilaga källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Avdelningschef vuxenutbildning, arbetsmarknad och integration
- ▶ Enhetschef arbetsmarknad och integration
- ▶ Arbetsmarknadskonsulenter arbetsmarknadsenheten 25-65 år
- ▶ Utvecklingschef utvecklings- och hållbarhetsavdelningen
- ▶ Förbundschef Samsund

Dokument

- ▶ Sundbyberg stads budget 2022 med plan för 2023 - 2028
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2022, med plan för 2023 - 2028 - social och arbetsmarknadsnämnden
- ▶ Verksamhetsplan med budget 2022, med plan för 2023 - 2028 - kommunstyrelsen
- ▶ Årsredovisning 2022 - social- och arbetsmarknadsnämnden
- ▶ Reglemente för social- och arbetsmarknadsnämnden från och med 1 juli 2022
- ▶ Reglemente för social- och arbetsmarknadsnämnden från och med 1 jan 222
- ▶ Reglemente för kommunstyrelsen från och med 1 juli 2022
- ▶ Verksamhetsberättelse - arbetsmarknad 16 - 24 och integration.
- ▶ Näringslivspolicy för Sundbyberg stad
- ▶ Ferierapport 2022
- ▶ Sundbybergs stads vision 2030
- ▶ Överenskommelse - Om samverkan mellan Sundbybergstad och arbetsförmedlingen för att påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjning (DNR SAN-0011 / 2023/1)
- ▶ Projekt Sundbas (utkast)
- ▶ Slututvärdering Sundbas 2023-01-20
- ▶ Tertialrapport 1 med helårsprognos - social- och arbetsmarknadsnämnden
- ▶ Tertialrapport 2 med delårsbokslut - social- och arbetsmarknadsnämnden
- ▶ Risk- och väsentlighetsanalys 2022 - kommunstyrelsen
- ▶ Risk- och väsentlighetsanalys 2022 - social- och arbetsmarknadsnämnden
- ▶ Protokoll för sammanträden 2022 - social- och arbetsmarknadsnämnden
- ▶ Protokoll för sammanträden 2022 - exploatering- och näringslivsutskottet
- ▶ Handlingsplan
- ▶ Instrument X
- ▶ Minnesanteckningar planeringsdag KNUT
- ▶ Övergripande statistik 2022 - Sundbyberg Kommun
- ▶ Svar på revisionsrapport - Granskning av social- och arbetsmarknadsnämndens insatser för att motverka ekonomisk utsatthet
- ▶ Årsredovisning - Samsund 2021
- ▶ Delårsrapport - Samsund 2022
- ▶ Slutrapport MIA vidare 2020-02-01 - 2022-12-31

